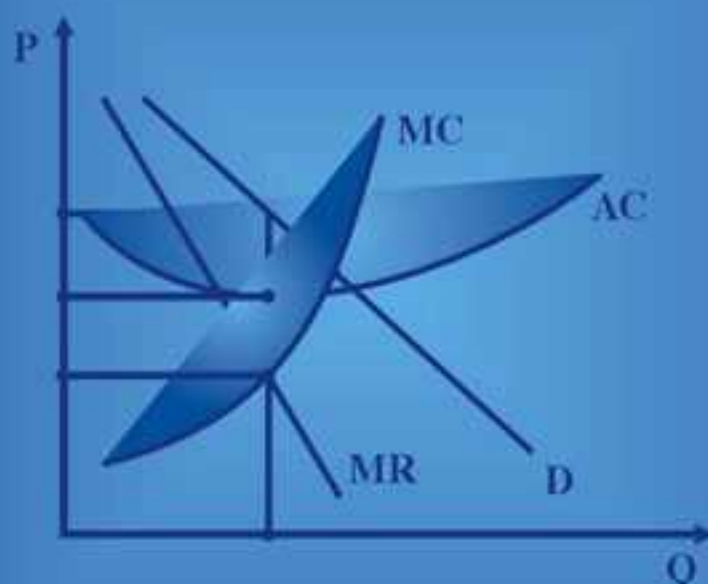

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ

Α.Σ.Ε.Π.

Π.Ε - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ

Περιέχει 1.000 θέματα με αναλύσεις και υποδείξεις

ΘΕΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Περιεχόμενα

Πρόλογος	7
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγικές έννοιες – καμπύλη παραγωγικών (κπδ) – κόστος ευκαιρίας	9
Κεφάλαιο 2: Θεωρία χρησιμότητας και συμπεριφορά καταναλωτή	43
Κεφάλαιο 3: Η θεωρία της ζήτησης	85
Κεφάλαιο 4: Η προσφορά των αγαθών	123
Κεφάλαιο 5: Θεωρία παραγωγής	147
Κεφάλαιο 6: Θεωρία κόστους	191
Κεφάλαιο 7: Ειδικά θέματα αγοραίας ισορροπίας	223
Κεφάλαιο 8: Η αγορά του πλήρους ανταγωνισμού	247
Κεφάλαιο 9: Η αγορά του μονοπωλίου	273
Κεφάλαιο 10: Ολιγοπωλιακή αγορά	305
Κεφάλαιο 11: Μονοπωλιακός ανταγωνισμός	343
Κεφάλαιο 12: Οι αμοιβές των παραγωγικών συντελεστών και η διανομή εισοδήματος	357
Κεφάλαιο 13: Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη	367
Κεφάλαιο 14: Θεωρία κατανάλωσης και επένδυσης – ισορροπία εισοδήματος	385

Κεφάλαιο 15: Πληθωρισμός – ανεργία και οικονομικές διακυμάνσεις.....	437
Κεφάλαιο 16: Χρήμα και τράπεζες επιτόκιο και ισορροπία στο νεοκλασικό και στο κεϋνσιανό υπόδειγμα	459
Κεφάλαιο 17: Ισορροπία στις αγορές χρήματος και προϊόντος με το υπόδειγμα is – lm και οικονομική πολιτική (δημοσιονομική και νομισματική)	483
Επαναληπτικές ασκήσεις.....	507
Μαθηματικό παράρτημα	525
Λύσεις των ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής	535
Βιβλιογραφία	539

Εισαγωγικές έννοιες – καμπύλη παραγωγικών (κπδ) – κόστος ευκαιρίας

1.1 Βασικές έννοιες

Πολιτική Οικονομία: Η επιστημονική μελέτη της ιστορικής εξέλιξης και λειτουργίας των θεσμών και μηχανισμών που συντελούν στην οργάνωση της οικονομικής ζωής ενός κοινωνικού συνόλου

Οικονομική επιστήμη: Η μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όπως αυτή εκφράζεται στην προσπάθεια να ικανοποιηθούν απεριόριστες ανάγκες με περιορισμένα μέσα

Είδη αγαθών

Αγαθά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότερες από μία φορές χωρίς να χάσουν την ιδιότητα για την οποία είναι χρήσιμα στον καταναλωτή ονομάζονται **διαρκή**.

Αγαθά που χάνουν την ιδιότητα που τα κάνει χρήσιμα στον καταναλωτή μετά την πρώτη τους χρήση ονομάζονται **καταναλωτά**.

Αγαθά που χρησιμοποιούνται μόνο για την ικανοποίηση των καταναλωτικών αναγκών ονομάζονται **καταναλωτικά**.

Αγαθά που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και άλλων προϊόντων ονομάζονται **κεφαλαιουχικά**.

Τα αγαθά που αναλαμβάνει να τα παράγει το Κράτος, αφού τα οφέλη από τη χρήση τους δεν μπορεί να επιμεριστεί στα άτομα, με αποτέλεσμα να τα απολαμβάνουν και όσοι δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για αυτά, ονομάζονται **δημόσια**.

Συντελεστές παραγωγής

Πρόκειται για στοιχεία-μέσα που συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία.

Εργασία: Ως *εργασία* ορίζουμε τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τη συσσωρευμένη εμπειρία που χρησιμοποιεί το άτομο στην παραγωγική διαδικασία.

Κεφάλαιο: Ως *κεφάλαιο* ορίζουμε όλα τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή άλλων προϊόντων (και όχι το χρηματικό κεφάλαιο).

Έδαφος: Ως *έδαφος* ορίζουμε όλα τα συστατικά του εδάφους και του υπεδάφους που αποτελούν παραγωγικούς πόρους της οικονομίας και μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία.

Καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων: Όλοι οι μέγιστοι δυνατοί συνδυασμοί παραγωγής δύο αγαθών που μπορεί να παράγει μια οικονομία με δεδομένες τις ποσότητες των παραγωγικών συντελεστών και την τεχνολογία παραγωγής που διαθέτει.

Κόστος ευκαιρίας (εναλλακτικό κόστος) ενός αγαθού Α: Η ποσότητα που πρέπει να "θυσιάσουμε" (με την έννοια ότι δεν θα το παράγουμε) από ένα άλλο αγαθό Β, ώστε να μπορεί να παραχθεί μία επιπλέον μονάδα από το αγαθό Α.

Καταμερισμός των έργων: Το φαινόμενο, σύμφωνα με το οποίο κάθε άτομο, ενώ καταναλώνει πλήθος αγαθών, συμμετέχει στην παραγωγή ενός, ή λίγων, μόνο από αυτά.

Νόμος του αυξανόμενου σχετικού κόστους: Το εναλλακτικό κόστος για τα περισσότερα αγαθά αυξάνεται, όσο αυξάνεται και η ποσότητα παραγωγής του αγαθού του οποίου μετράμε το εναλλακτικό κόστος

1.2 Λυμένες εφαρμογές στην καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων

1. Η Πολιτική Οικονομία, όπως ορίστηκε από τους κλασικούς οικονομολόγους, αποτελεί ... έννοια σε σχέση με τον ορισμό της Οικονομικής επιστήμης, που δόθηκε από τους νεοκλασικούς οικονομολόγους:

- α) Ευρύτερη
- β) Στενότερη
- γ) Ταυτόσημη
- δ) Δεν έχει σχέση η μία έννοια με την άλλη

Λύση:

Οι κλασικοί οικονομολόγοι όρισαν την Πολιτική Οικονομία ως "την επιστημονική μελέτη της ιστορικής εξέλιξης και λειτουργίας των θεσμών και μηχανισμών που συντελούν στην οργάνωση της οικονομικής ζωής μιας κοινωνίας". Ο ευρύτατος αυτός ορισμός τροποποιήθηκε από τους νεοκλασικούς, οι οποίοι περιόρισαν την έννοια της Οικονομικής επιστήμης (όπως την ονόμασαν) "στη μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όπως αυτή εκφράζεται στην προσπάθεια να ικανοποιηθούν απεριόριστες ανάγκες με περιορισμένα μέσα". Συνεπώς τα αντικείμενα της Πολιτικής Οικονομίας και της Οικονομικής επιστήμης έχουν στενή σχέση αλλά δεν είναι ταυτόσημα, αφού η πρώτη αποτελεί ευρύτερη έννοια.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση α.

2. Στην Οικονομική επιστήμη ως "οικονομικό πρόβλημα" χαρακτηρίζουμε:

- α) Την έλλειψη χρημάτων που αντιμετωπίζει μια οικονομία
- β) Την έλλειψη χρημάτων που αντιμετωπίζει μια οικογένεια
- γ) Τη στενότητα παραγωγικών συντελεστών και τη συνεπακόλουθη σχετική έλλειψη αγαθών σε σχέση με τις ανάγκες
- δ) Όλα τα παραπάνω

Λύση:

Οι ανάγκες των ανθρώπων είναι απεριόριστες ενώ τα μέσα που διαθέτουν για την ικανοποίηση τους είναι περιορισμένα. Συνεπώς προκύπτει το πρόβλημα ποιες ανάγκες θα ικανοποιήσουμε και σε ποιο βαθμό, δηλαδή πως θα περιορίσουμε τις ανάγκες στο επίπεδο των διαθέσιμων παραγωγικών πόρων και πως θα αυξήσουμε τα μέσα που διαθέτουμε για την ικανοποίηση περισσότερων αναγκών

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση γ.

3. Ως κόστος ευκαιρίας, ή εναλλακτικό κόστος, ενός αγαθού X ορίζουμε:

- α) Την ποσότητα ενός άλλου αγαθού Y που θα πρέπει να στερηθούμε ώστε να αποκτήσουμε μια παραπάνω μονάδα από το αγαθό X
- β) Την ποσότητα από το αγαθό X που πρέπει να θυσιαστεί ώστε να αποκτηθεί μια παραπάνω μονάδα από ένα άλλο αγαθό Y
- γ) Το πηλίκο της ποσότητας ενός άλλου αγαθού Y, που πρέπει να θυσιαστεί για την παραγωγή του συγκεκριμένου αγαθού X, προς την επιπλέον ποσότητα που παράγουμε από το αγαθό αυτό
- δ) Οι απαντήσεις α και γ

Λύση:

Το κόστος ευκαιρίας ενός αγαθού X, υπολογισμένο σε μονάδες αγαθού Y, είναι το πηλίκο $ΚΕ_X = \Delta Y / \Delta X$ και δείχνει πόσες μονάδες από ένα άλλο αγαθό πρέπει να στερηθούμε ώστε να αποκτήσουμε μια επιπλέον μονάδα από το X. Το κόστος ευκαιρίας είναι αποτέλεσμα της στενότητας¹ των παραγωγικών συντελεστών, που δεν μας επιτρέπει να αποκτάμε μια ποσότητα από ένα αγαθό χωρίς να στερούμαστε μια ποσότητα από κάποιο άλλο.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση δ.

Δίνονται οι παρακάτω πίνακες που αφορούν τις παραγωγικές δυνατότητες των οικονομιών K και Z. Με βάση αυτούς τους πίνακες να απαντήσετε στις ερωτήσεις 4 – 9:

Πίνακας 1

	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Κ	
	X	Y
A	0	80
B	10	60
Γ	20	40
Δ	30	20
E	40	0

Πίνακας 2

	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Ζ	
	X	Y
A	0	80
B	10	75
Γ	20	60
Δ	30	35
E	40	0

4. Το κόστος ευκαιρίας του X στο διάστημα ΒΓ της οικονομίας K ισούται με ... και το κόστος ευκαιρίας του X στο διάστημα ΔΕ της ίδιας οικονομίας ισούται με ... :
- α) $2 - 2$
 β) $2,5 - 2,5$
 γ) $2 - 2,5$
 δ) $2,5 - 2$

¹ Ως στενότητα των παραγωγικών συντελεστών εννοούμε ότι είναι δεδομένοι και δεν μπορούν να αυξηθούν, παρά μόνο να μετακινηθούν από την παραγωγή ενός αγαθού στην παραγωγή κάποιου άλλου.

Λύση:

Το κόστος ευκαιρίας του X για το διάστημα ΒΓ στην οικονομία της Κ ισούται με $KE_{X,B \rightarrow \Gamma} = \Delta Y / \Delta X = (60 - 40) / (20 - 10) = 20/10 = 2$, ενώ για το διάστημα ΔΕ έχουμε $KE_{X,\Delta \rightarrow E} = \Delta Y / \Delta X = (20 - 0) / (40 - 30) = 20/10 = 2$.

Παρατηρούμε ότι το πρόσημο των μεταβολών δεν λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του κόστους ευκαιρίας.

- 5. Το κόστος ευκαιρίας του Y στο διάστημα ΓΒ της οικονομίας Κ ισούται με ... και το κόστος ευκαιρίας του Y στο διάστημα ΕΔ της ίδιας οικονομίας ισούται με ... :**

- α) $2 - 2$
- β) $2 - 1/2$
- γ) $1/2 - 1/2$
- γ) $1/2 - 2$

Λύση:

Το κόστος ευκαιρίας του Y στο διάστημα ΓΒ της οικονομίας Κ θα ισούται με $KE_{Y,\Gamma\Delta} = \Delta X / \Delta Y = (20 - 10) / (60 - 40) = 1/2$. Αντίστοιχα το κόστος ευκαιρίας στο διάστημα ΕΔ θα ισούται με $KE_{Y,E\Delta} = \Delta X / \Delta Y = (40 - 30) / (20 - 0) = 10/20 = 1/2$. Παρατηρούμε ότι το κόστος ευκαιρίας του Y είναι το αντίστροφο του κόστους ευκαιρίας του X στα ίδια διαστήματα της ίδιας οικονομίας, δηλαδή ισχύει ότι $KE_X \cdot KE_Y = 1$.

- 6. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων στην Κ είναι ... και μπορεί να περιγραφεί από τη σχέση ... :**

- α) Ευθεία \ $Y = -X + 80$
- β) Ευθεία \ $Y = -2X + 80$
- γ) Καμπύλη \ $Y = -2X - 80$
- δ) Καμπύλη \ $Y = 2X - 80$

Λύση:

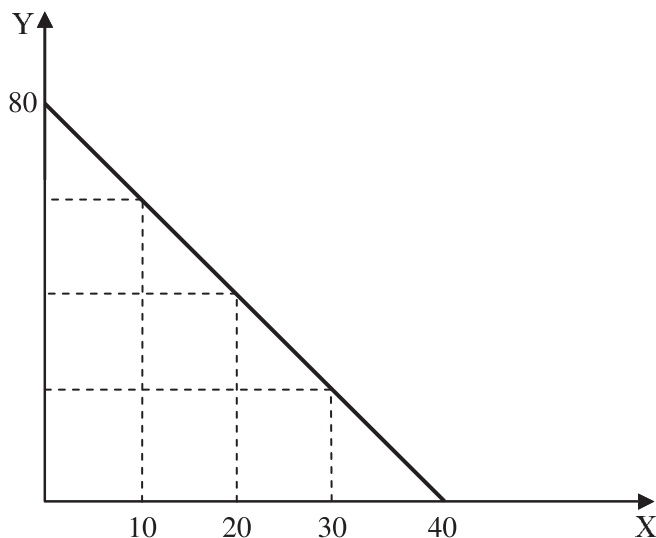
Το κόστος ευκαιρίας είναι **σταθερό σε όλο το μήκος** της ΚΠΔ στην οικονομία Κ και συνεπώς πρόκειται για **ευθεία** της μορφής $y = ax + \beta$. Η εύρεση της σχέσης αλγεβρικά μπορεί να επιτευχθεί με την εξής διαδικασία:

Παίρνουμε δύο σημεία της καμπύλης, έστω τα $(20, 40)$ και $(10, 60)$. Αντικαθιστούμε στον γενικό τύπο $y = \alpha x + \beta$ τα $x = 20$ και $y = 40$ και παίρνουμε $40 = 20\alpha + \beta$. Αντίστοιχα αντικαθιστούμε τα $x = 10$ και $y = 60$ παίρνοντας τη σχέση $60 = 10\alpha + \beta$. Συνεπώς έχουμε σύστημα δύο εξισώσεων με δύο αγνώστους, που επιλύουμε με τη μέθοδο της αντικατάστασης.

Η επίλυση του μας δίνει

$$\begin{cases} \beta = 60 - 10\alpha \\ 40 = 20\alpha + 60 - 10\alpha \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \beta = 60 - 10\alpha \\ 40 - 60 = 10\alpha \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \beta = 80 \\ \alpha = -2 \end{cases}$$

Τελικά η συνάρτηση γίνεται $Y = -2X + 80$ και απεικονίζεται στο διάγραμμα 1.1:

Διάγραμμα 1.1

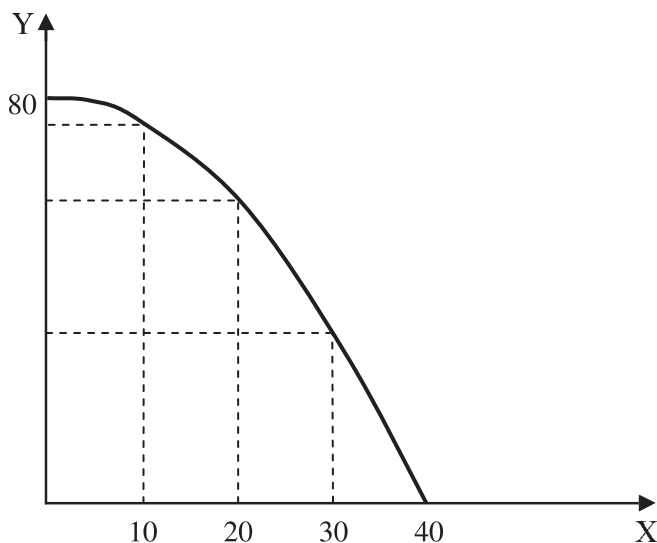
Παρατήρηση:

Ο προσδιορισμός της αλγεβρικής μορφής μιας γραμμικής συνάρτησης (όπως στη συγκεκριμένη άσκηση) απαιτεί μόνο δύο γνωστά σημεία (βλέπε Μαθηματικό Παράρτημα). Συνήθως, χρησιμοποιούμε τα σημεία τομής με τους άξονες για να απλοποιήσουμε τις πράξεις, οπότε στη συγκεκριμένη περίπτωση θα χρησιμοποιούσαμε τα σημεία $(0, 80)$ και $(40, 0)$.

7. Το κόστος ευκαιρίας του X στο διάστημα ΒΓ στην οικονομία Z είναι ... και το κόστος ευκαιρίας του X στο διάστημα ΔΕ της ίδιας οικονομίας είναι... :

- α) 1 – 3
- β) 1 – 4
- γ) 1,5 – 3
- δ) 1,5 – 3,5

Λύση:

Διάγραμμα 1.2

Το κόστος ευκαιρίας του X στο διάστημα ΒΓ της οικονομίας Z υπολογίζεται με τη σχέση $ΚΕ_{X,BΓ} = \Delta Y / \Delta X = (75 - 60) / (20 - 10) = 1,5$ και αντίστοιχα στο διάστημα ΔΕ ισούται με $ΚΕ_{X,ΔΕ} = (35 - 0) / (40 - 30) = 3,5$.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση δ.

Παρατηρούμε ότι στην περίπτωση της οικονομίας Z το κόστος ευκαιρίας δεν είναι σταθερό αλλά αύξον και συνεπώς η ΚΠΔ δεν είναι ευθεία αλλά κοίλη ως προς τους άξονες καμπύλη (διάγραμμα 1.2). Ο υπολογισμός της αλγεβρικής σχέσης που την περιγράφει απαιτεί περισσότερα στοιχεία από αυτά που μας δίνονται.

8. Ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 40)$ στην οικονομία Κ χαρακτηρίζεται ... ενώ ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 70)$ χαρακτηρίζεται ... :

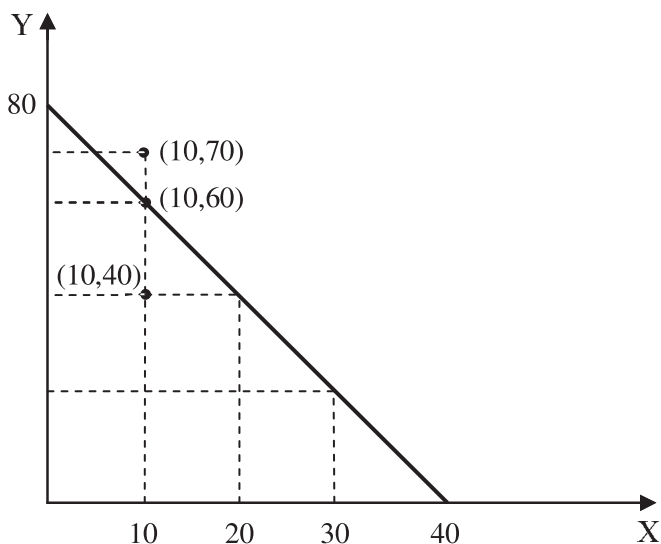
- α) Εφικτός αλλά όχι άριστος – ανέφικτος
- β) Εφικτός και άριστος – ανέφικτος
- γ) Ανέφικτος – ανέφικτος
- δ) Άριστος – ανέφικτος

Λύση:

Ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 40)$ είναι εφικτός συνδυασμός για την οικονομία Κ αλλά όχι και άριστος, αφού είναι δυνατόν να παραχθεί περισσότερο Y στη δεδομένη ποσότητα του X. Επιπλέον αν σχεδιάσουμε την ΚΠΔ της οικονομίας Κ θα δούμε ότι ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 40)$ είναι αριστερά της, κάτι που σημαίνει ότι δεν χρησιμοποιούνται πλήρως οι παραγωγικοί συντελεστές που διαθέτει.

Αντίστοιχα ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 70)$ είναι ανέφικτος αφού με τη δεδομένη ποσότητα του X δεν είναι δυνατόν να παραχθεί η ποσότητα $Y = 70$. Ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 70)$ βρίσκεται δεξιά της ΚΠΔ, κάτι που σημαίνει ότι δεν μπορεί να παραχθεί με τις δεδομένες ποσότητες των συντελεστών παραγωγής που διαθέτει η οικονομία Κ.

Η διαγραμματική απεικόνιση των συνδυασμών (διάγραμμα 1.3) επαληθεύει τους χαρακτηρισμούς των παραπάνω συνδυασμών:

Διάγραμμα 1.3

9. Ο συνδυασμός παραγωγής $(X, Y) = (10, 70)$ μπορεί να παραχθεί, με δεδομένη την τεχνολογία, αν η οικονομία Κ:

- α) Χρησιμοποιήσει τους αναξιοποίητους παραγωγικούς συντελεστές που διαθέτει
- β) Χρησιμοποιήσει περισσότερο κεφάλαιο και λιγότερο εργασία
- γ) Πραγματοποιήσει "εισαγωγή" παραγωγικών συντελεστών
- δ) Οι απαντήσεις α και γ

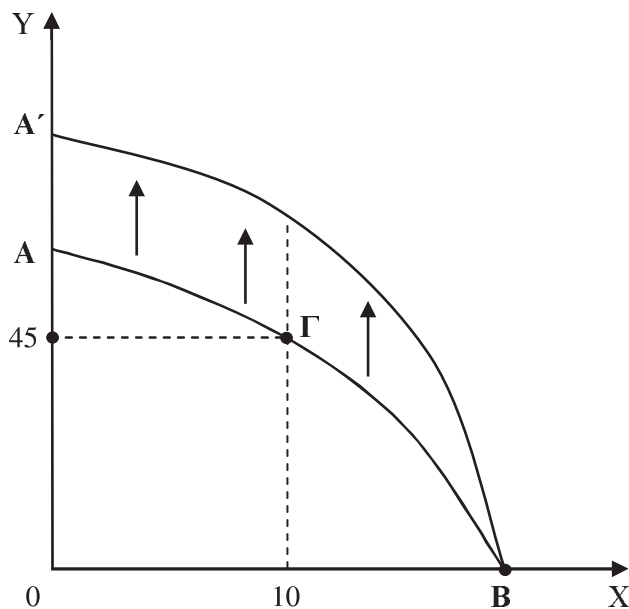
Λύση:

Ο συνδυασμός $(X, Y) = (10, 70)$ για την οικονομία Κ φαίνεται ότι βρίσκεται εκτός των παραγωγικών δυνατοτήτων της. Όμως οι παραγωγικές δυνατότητες μπορούν να αυξηθούν αν αυξηθούν και οι διαθέσιμοι παραγωγικοί συντελεστές. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν η οικονομία αποκτήσει νέες ποσότητες συντελεστών τις οποίες δεν κατείχε πριν, οπότε η ΚΠΔ θα μετακινηθεί ολόκληρη προς τα δεξιά. Ένα παράδειγμα είναι η "εισαγωγή" εργατικού δυναμικού το οποίο θα αυξήσει τον παραγωγικό συντελεστή "εργασία". Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι, για να είναι αποδοτική η επιπλέον εργασία θα πρέπει να υπάρχουν και τα απαραίτητα αχρησιμοποίητα, ως τότε, αποθέματα "κεφαλαίου" ή "εδάφους". Αλλιώς υπάρχει ο κίνδυνος να μην αποδώσει παραγωγικά αυτή η εισροή εργασίας, λόγω του νόμου της φθίνουσας απόδοσης (βλέπε το κεφάλαιο που αφορά την παραγωγή προϊόντος).

Η αξιοποίηση συντελεστών που ήδη κατέχει η οικονομία και οι οποίοι ήταν αναξιοποίητοι (πχ. άνεργοι) δεν μετακινεί τις παραγωγικές δυνατότητες. Απλά μετακινεί έναν εφικτό αλλά όχι άριστο συνδυασμό (που αντιστοιχεί σε ένα σημείο αριστερά της ΚΠΔ) πιο κοντά στην ΚΠΔ, δηλαδή πιο κοντά σε έναν άριστο συνδυασμό.

Συνεπώς σωστή απάντηση είναι η γ.

Το επόμενο διάγραμμα αφορά τις παραγωγικές δυνατότητες μιας οικονομίας ΚΛ. Η μετακίνηση της ΚΠΔ προς τα πάνω δεν αφορά μεταβολές στις ποσότητες των παραγωγικών συντελεστών που κατέχει η οικονομία και μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή, αλλά αποκλειστικά μεταβολή στην τεχνολογία παραγωγής. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις 10 – 11:

Διάγραμμα 1.4

10. Η τεχνολογία βελτιώθηκε στην παραγωγή:

- α) Του X μόνο
- β) Του Y μόνο
- γ) Του X και του Y
- δ) Σε κανένα από τα X και Y

Λύση:

Η βελτίωση της τεχνολογίας έχει ευνοήσει μόνο την παραγωγή του Y αφού η μέγιστη παραγόμενη ποσότητα του X παραμένει στο σημείο B. Αντίθετα η μέγιστη παραγόμενη ποσότητα του Y έχει αυξηθεί σημαντικά με την επίδραση της νέας τεχνολογίας.

Αν η ΚΠΔ είχε μετακινηθεί προς τα δεξιά με τρόπο ώστε να αυξάνονταν οι μέγιστες ποσότητες και για τα δύο αγαθά θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχει τεχνολογική βελτίωση στην παραγωγή και των δύο αγαθών.

Επομένως σωστή είναι η απάντηση β.

11. Το κόστος ευκαιρίας του X στο διάστημα ΓΒ ισούται με 4,5 και συνεπώς η παραγόμενη ποσότητα του X στο σημείο Β ισούται με:

- α) 15
- β) 20
- γ) 25
- δ) 30

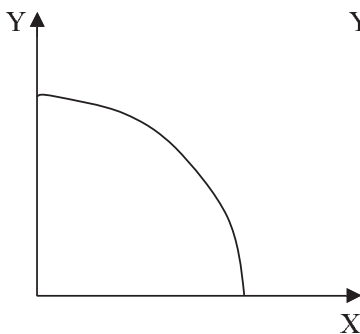
Λύση:

Αφού $KE_{X,\Gamma \rightarrow B} = 4,5$ με αντικατάσταση των στοιχείων από το διάγραμμα και με $\Delta Y = 45 - 0 = 45$ και $\Delta X = X_B - 10$ τελικά θα έχουμε $KE_{X,\Gamma \rightarrow B} = 4,5 \Rightarrow \Delta Y / \Delta X = 4,5 \Rightarrow (45 - 0) / (X_B - 10) = 4,5 \Rightarrow 4,5X_B - 45 = 45 \Rightarrow X_B = 20$

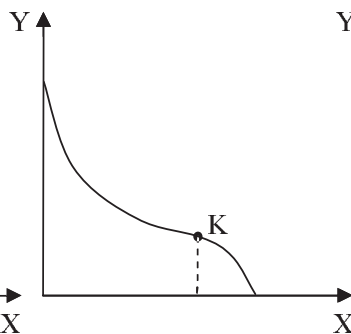
12. Ο νόμος του αυξανόμενου κόστους και η κοίλη, ως προς τους άξονες, καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων οφείλονται:

- α) Στο γεγονός ότι όσο περισσότερο παράγουμε και καταναλώνουμε ένα προϊόν τόσο η χρησιμότητα του για εμάς μειώνεται και συνεπώς γίνεται "ακριβότερο" σε σχέση με τα άλλα αγαθά
- β) Στην αδυναμία τέλει προσαρμογής της παραγωγής στην ποιότητα της τεχνολογίας που κατέχουν οι παραγωγοί
- γ) Στο ότι οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή όλων των αγαθών
- δ) Σε όλα τα προηγούμενα

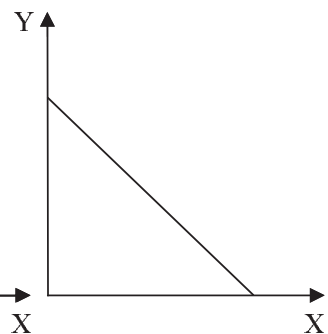
Λύση:

Διάγραμμα 1.5

Διάγραμμα 1.6

Διάγραμμα 1.7

Οι παραγωγικοί συντελεστές συνήθως δεν είναι το ίδιο κατάλληλοι για την παραγωγή όλων των αγαθών. Συνεπώς, η επιπλέον αύξηση της παραγωγής ενός αγαθού θα σημαίνει όλο και μεγαλύτερη ανάγκη απορρόφησης πόρων, με αποτέλεσμα να μεγαλώνει το κόστος ευκαιρίας, όσο μεγαλώνει η παραγόμενη ποσότητα και η ΚΠΔ που προκύπτει είναι κοίλη ως προς τους άξονες (διάγραμμα 1.5). Αν η ΚΠΔ είναι κυρτή ως προς τους άξονες για ένα διάστημα, τότε σε αυτό το διάστημα δεν θα ισχύει ο νόμος του αυξανόμενου κόστους, το οποίο θα είναι φθίνον (διάγραμμα 1.6 – ως το σημείο Κ). Τέλος, όταν το κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό τότε η ΚΠΔ είναι ευθεία (διάγραμμα 1.7).

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση γ.

13. Η έννοια της πλήρους απασχόλησης του συντελεστή "έδαφος" (ή πληρέστερα "φύση") και ειδικότερα των εξαντλήσιμων πρώτων υλών όπως το πετρέλαιο σημαίνει:

- α) Τη χρησιμοποίηση της φύσης με τέτοιο τρόπο ώστε να παίρνουμε τις πρώτες ύλες που μας χρειάζονται, αλλά ταυτόχρονα να μην εξαντλούμε τις δυνάμεις που τις αναπαράγουν, δίνοντας χρόνο στη φύση να αναπληρώσει τα αποθέματα
- β) Τη χρησιμοποίηση των πρώτων υλών εντατικά, χωρίς να μας ενδιαφέρει το μέλλον, αφού έτσι και αλλιώς τα αποθέματα είναι περιορισμένα και ο φυσικός ρυθμός αναπλήρωσης τους είναι πολύ αργός
- γ) Την εντατική χρήση της φύσης με μόνη έννοια την αποφυγή της ρύπανσης του περιβάλλοντος, αφού τα αποθέματα είναι έτσι κι αλλιώς περιορισμένα και αργά ή γρήγορα θα στραφούμε σε νέες πηγές ενέργειας και πρώτων υλών
- δ) Η έννοια της εντατικής χρήσης σε μορφές πρώτων υλών όπως το πετρέλαιο είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί ακριβώς γιατί ο ρυθμός αναπλήρωσης των αποθεμάτων είναι πολύ αργός και συνεπώς η ισορροπία, ικανοποιητικής κατανάλωσης και αναπλήρωσης, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί με φυσικό τρόπο

Λύση:

Η εντατική χρήση του συντελεστή "φύση" πρέπει να γίνεται με γνώμονα την ανάγκη αναπλήρωσης των αποθεμάτων από την ίδια τη φύση. Αυτή η βασική αρχή θα είχε απόλυτη εφαρμογή αν δεν υπήρχαν είδη πρώτων υλών που, εκ των πραγμάτων, είναι αδύνατον να αναπληρωθούν με φυσικό τρόπο με ικανοποιητικό ρυθμό. Σε αυτές τις ύλες ανήκει και το πετρέλαιο. Συνεπώς σε αυτές τις περιπτώσεις δεν είναι δυνατό να καταναλώνουμε με τους ρυθμούς που η φύση αναπληρώνει. Χρειάζεται να συνδυάσουμε περισσότερους παράγοντες (τεχνολογική πρόοδο, εναλλακτικές μορφές ενέργειας, συνέπειες στην ισορροπία του περιβάλ-

λοντος κ.α) ώστε να βρούμε την τομή ανάμεσα σε κατανάλωση και φυσική αναπλήρωση.

Επομένως σωστή είναι η απάντηση δ.

14. Οι κατηγορίες στις οποίες χωρίζουμε τα αγαθά ανάλογα με τη διάρκεια χρήσης τους και το σκοπό χρησιμοποίησής τους είναι:

- α) Διαρκή και καταναλωτά
- β) Διαρκή, καταναλωτικά και κεφαλαιουχικά
- γ) Καταναλωτικά, κεφαλαιουχικά και καταναλωτά
- δ) Διαρκή, καταναλωτά, κεφαλαιουχικά και καταναλωτικά

Λύση:

Τα αγαθά μπορούν να χωριστούν σε 4 μεγάλες κατηγορίες:

Διαρκή: Μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότερες από μία φορές χωρίς να χάσουν την ιδιότητα για την οποία είναι χρήσιμα στον καταναλωτή.

Καταναλωτά: Η ιδιότητα που τα κάνει χρήσιμα στον καταναλωτή χάνεται μετά την πρώτη χρήση.

Καταναλωτικά: Χρησιμοποιούνται μόνο για την ικανοποίηση των καταναλωτικών αναγκών.

Κεφαλαιουχικά: Χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και άλλων προϊόντων, δηλαδή αποτελούν τον κεφαλαιουχικό εξοπλισμό της οικονομίας.

Επομένως σωστή είναι η απάντηση δ.

15. Οι ανάγκες των ανθρώπων:

- α) Αυξάνονται
- β) Αυξάνονται και εξελίσσονται
- γ) Εξελίσσονται και υπόκεινται σε κορεσμό
- δ) Αυξάνονται, εξελίσσονται και υπόκεινται σε προσωρινό κορεσμό

Λύση:

Οι ανθρώπινες ανάγκες αυξάνονται και εξελίσσονται διαχρονικά με κυριότερες αιτίες την **τεχνολογική πρόοδο**, τη **διαφήμιση** και την τάση για **μίμηση**. Επιπλέον οι ανάγκες υπόκεινται σε προσωρινό **κορεσμό**. Η αιτία του κορεσμού, που είναι η φθίνουσα χρησιμότητα που αποκομίζει ο άνθρωπος από κάθε επιπλέον μονάδα αγαθού που καταναλώνει, αποτελεί και μια από τις βασικότερες έννοιες που μελετά η Μικροοικονομική θεωρία.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση δ.

16. Οι παραγωγικοί συντελεστές μπορούν να διακριθούν σε:

- α) Εργασία και κεφάλαιο
- β) Εργασία, κεφάλαιο και έδαφος
- γ) Εργασία, κεφάλαιο, ανθρώπινο κεφάλαιο και έδαφος
- δ) Εργασία, κεφάλαιο, ανθρώπινο κεφάλαιο, έδαφος και υπέδαφος

Λύση:

Η **εργασία** αφορά όλες τις γνώσεις και δεξιότητες που μπορεί να χρησιμοποιήσει το άτομο στην παραγωγική διαδικασία. Συνεπώς σε αυτήν περιλαμβάνουμε και το ανθρώπινο κεφάλαιο το οποίο είναι ακριβώς αυτές οι γνώσεις και η συσσωρευμένη εμπειρία που μπορεί να αξιοποιηθεί παραγωγικά. Πρέπει να τονίσουμε ότι η ικανοποίηση μιας ανάγκης μέσω της καταβολής προσπάθειας δεν αρκεί για να χαρακτηριστεί αυτή η προσπάθεια ως εργασία, αν δεν αποτελεί ταυτόχρονα και ενσυνείδητη προσπάθεια παραγωγής ενός αγαθού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η ερασιτεχνική άθληση, όπου το άτομο προσπαθεί να ικανοποιήσει την ανάγκη του για άθληση χωρίς αυτό να σημαίνει ότι εργάζεται.

Το **κεφάλαιο** αφορά όλα τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή άλλων προϊόντων. Με τον όρο κεφάλαιο δεν εννοούμε το χρηματικό κεφάλαιο αλλά τον κεφαλαιουχικό εξοπλισμό.

Το **έδαφος** αφορά όλα τα συστατικά του εδάφους και του υπεδάφους που μπορούν να αποτελέσουν παραγωγικούς πόρους της οικονομίας και κυρίως πρώτες ύλες ή πηγές ενέργειας.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση β.

17. Η παραγωγική διαδικασία δεν χαρακτηρίζεται:

- α) Ως ενσυνείδητη προσπάθεια για την επίτευξη κάποιου σκοπού
- β) Από την πάροδο χρόνου ώστε η χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής να αποδώσει προϊόν
- γ) Ως μια καθαρά τεχνολογική σχέση ανάμεσα στις ποσότητες των παραγωγικών συντελεστών και στις ποσότητες του παραγόμενου προϊόντος
- δ) Από την αξία των παραγωγικών συντελεστών και του παραγόμενου προϊόντος

Λύση:

Η παραγωγική διαδικασία πρέπει να χαρακτηρίζεται οπωσδήποτε από τα στοιχεία της ενσυνείδητης προσπάθειας για πραγματοποίηση ενός τελικού σκοπού, την πάροδο χρόνου (από τη στιγμή που εμπλέκονται οι παραγωγικοί συντελεστές ως την παραγωγή του τελικού προϊόντος) και από την τεχνολογική σχέση ανά-

μεσα σε ποσότητες συντελεστών παραγωγής και παραγόμενου προϊόντος. Αντίθετα δεν χαρακτηρίζεται με βάση την αξία του προϊόντος που παράγεται τελικά ή με βάση την αξία και το κόστος των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιήθηκαν.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση δ.

18. Ως δημόσια χαρακτηρίζονται τα αγαθά:

- α) Όταν ο μηχανισμός των τιμών δεν μπορεί να κατευθύνει παραγωγικούς πόρους στην παραγωγή τους
- β) Όταν το Κράτος επιδιώκει την παραγωγή τους ώστε να τα εκμεταλλευτεί προσφέροντας στην αγορά τις παραγόμενες ποσότητες
- γ) Όταν το όφελος που παρέχουν δεν μπορεί να επιμεριστεί στα άτομα, με αποτέλεσμα να τα απολαμβάνουν και όσοι δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για αυτά
- δ) Οι απαντήσεις α και γ

Λύση:

Τα αγαθά που δεν παράγονται από τους ιδιωτικούς φορείς αναλαμβάνουν να τα παράγουν οι δημόσιοι. Τέτοια αγαθά είναι όσα η χρησιμότητα τους δεν μπορεί να διαιρεθεί στα άτομα ή στις ομάδες που θέλουν να πληρώσουν για αυτά. Συνεπώς μεγάλο μέρος των εσόδων που θα είχε μια ιδιωτική επιχείρηση χάνεται και αυτό καθιστά μη κερδοφόρα την παραγωγή τους. Οι δημόσιοι φορείς που δεν επιδιώκουν μεγιστοποίηση των κερδών τους αναλαμβάνουν την παραγωγή τέτοιων αγαθών, πχ. εθνική άμυνα.

Συνεπώς σωστή απάντηση είναι η δ.

19. Οι δημόσιοι φορείς διαφέρουν από τους ιδιωτικούς, σε ότι αφορά τις οικονομικές τους δραστηριότητες στις οικονομίες της αγοράς:

- α) Ως προς τους στόχους που εξυπηρετούν, τα μέσα που χρησιμοποιούν για να επιτύχουν αυτούς τους στόχους και ως προς το μηχανισμό λήψης αποφάσεων
- β) Ως προς τους μηχανισμούς επιβολής των μέτρων που λαμβάνουν, αφού μπορούν να χρησιμοποιούν ακόμα και αστυνομικά μέτρα
- γ) Ως προς το μέγεθος του κέρδους που επιδιώκουν να έχουν, αφού όσο μεγαλύτερο είναι τόσο καλύτερα θα εξυπηρετήσουν το κοινωνικό συμφέρον
- δ) Στην ποιότητα των στελεχών τους

Λύση:

Στόχος των δημόσιων φορέων είναι να υπηρετήσουν το κοινωνικό συμφέρον, ενώ των ιδιωτικών φορέων ο στόχος είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους. Τα μέσα που χρησιμοποιούν οι δημόσιοι φορείς καθώς και ο μηχανισμός λήψης αποφάσεων είναι αυστηρά νομοθετημένα και ελεγχόμενα από την Κυβέρνηση και τη Νομοθετική εξουσία, ενώ τα αντίστοιχα των ιδιωτικών φορέων διέπονται σχεδόν αποκλειστικά από τους νόμους της αγοράς.

Επομένως σωστή είναι η απάντηση α.

20. Τα μέσα δράσης του Κράτους με τα οποία μπορεί να επηρεάσει την οικονομία ομαδοποιούνται σε:

- α) Δημοσιονομικά - νομισματικά και πιστωτικά – εξωτερικής οικονομικής πολιτικής – άμεσου ελέγχου – θεσμικά
- β) Δημοσιονομικά – νομισματικά και πιστωτικά – πολιτικά – θεσμικά
- γ) Δημοσιονομικά – νομισματικά και πιστωτικά – θεσμικά – άμεσου ελέγχου
- δ) Νομισματικά και πιστωτικά – θεσμικά – πολιτικά – άμεσου ελέγχου – εξωτερικής οικονομικής πολιτικής

Λύση:

Το Κράτος παρεμβαίνει με εφαρμογή ποικίλων μέτρων που ομαδοποιούνται σε δημοσιονομικά (φόροι, δαπάνες, δημόσιος δανεισμός), νομισματικά και πιστωτικά (ποσότητα χρήματος, έλεγχος επιτοκίων, έλεγχος πιστώσεων), εξωτερικής οικονομικής πολιτικής (ποσοτικοί περιορισμοί στις εισαγωγές, εμπορικές συμβάσεις), άμεσου ελέγχου (κατώτατες και ανώτατες τιμές προϊόντων και ημερομισθίων), θεσμικά (φορολογικές μεταρρυθμίσεις).

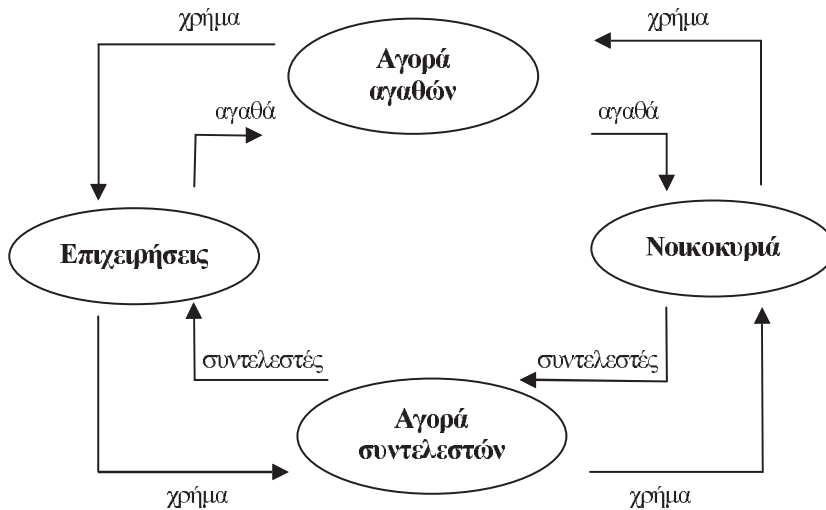
Επομένως σωστή απάντηση είναι η α.

21. Με βάση το οικονομικό κύκλωμα όπως περιγράφεται από την Πολιτική Οικονομία:

- α) Οι επιχειρήσεις προσφέρουν αγαθά στα νοικοκυριά και ζητούν από αυτά εργασία
- β) Τα νοικοκυριά προσφέρουν εργασία στις επιχειρήσεις και ζητούν αγαθά από αυτές
- γ) Σε κάθε ροή αγαθών ή εργασίας αντιστοιχεί και μία αντίθετη χρηματική ροή
- δ) Όλα τα παραπάνω

Λύση:

Το οικονομικό κύκλωμα στις εγχρήματες οικονομίες λειτουργεί με βάση το επόμενο σχεδιάγραμμα:

Παρατηρούμε ότι τα νοικοκυριά προσφέρουν παραγωγικούς συντελεστές και ζητούν αγαθά και οι επιχειρήσεις το αντίθετο, με το χρήμα να είναι ουσιαστικά το μέσο ανταλλαγής.

Συνεπώς σωστή είναι η απάντηση δ.

22. Η αύξηση του κεφαλαίου σε μια οικονομία μπορεί βραχυχρόνια:

- Να σημαίνει οικονομική θυσία της παρούσας γενεάς, υπό την έννοια της μικρότερης κατανάλωσης αγαθών με άμεση χρησιμότητα (πχ καταναλωτικά αγαθά)
- Να αυξήσει τη ζήτηση για καταναλωτικά αγαθά, καθώς τα άτομα θα προσδοκούν αύξηση των τιμών τους στο μέλλον λόγω της χρησιμοποίησης περισσότερου κεφαλαίου
- Να αυξήσει τη βεβαιότητα για το μέλλον με αποτέλεσμα να αυξηθεί τελικά η κατανάλωση και στο παρόν
- Τίποτα από τα παραπάνω

Λύση:

Η αύξηση του κεφαλαίου μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν αυξηθεί το τμήμα των παραγωγικών πόρων της οικονομίας που κατευθύνεται στην παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών. Από τη στιγμή, όμως, που οι άλλοι παραγωγικοί συντελεστές βρίσκονται σε στενότητα, αυτή η τακτική θα στερήσει πόρους από την παραγωγή άλλων αγαθών και ειδικότερα των καταναλωτικών. Συνεπώς η παρούσα γενεά θα στερηθεί βραχυχρόνια μέρος των καταναλωτικών αγαθών που θα είχε στη διάθεση της αν δεν γινόταν προσπάθεια να αυξηθεί το κεφάλαιο. Για αυτό το λόγο απαιτείται σωστός σχεδιασμός της μεγέθυνσης – ανάπτυξης και του καταμερισμού της χρήσης πόρων ανάμεσα στο παρόν και στο μέλλον.

Επομένως σωστή είναι η απάντηση α.

23. Ο αντιπραγματισμός είναι:

- α) Το σύστημα των συναλλαγών σε μια αγορά όπου το χρήμα είναι το μοναδικό μέσο των συναλλαγών
- β) Το σύστημα συναλλαγών σε μια αγορά όπου το χρήμα είναι το κυριότερο μέσο συναλλαγών
- γ) Το σύστημα συναλλαγών σε μια αγορά όπου οι συναλλαγές δεν πραγματοποιούνται με χρήματα
- δ) Το σύστημα συναλλαγών σε μια αγορά που δεν ανταλλάσσονται αγαθά αφού οι παραγωγοί μπορούν και παράγουν όσα χρειάζονται για να είναι αυτόντες

Λύση:

Αντιπραγματισμός σημαίνει ότι τα προϊόντα ανταλλάσσονται με άλλα προϊόντα χωρίς να αποτιμούνται σε χρήμα. Επομένως σωστή είναι η απάντηση γ.

24. Τα εργατικά σωματεία σε μια οικονομία λειτουργούν:

- α) Ως θεματοφύλακες της "εργασιακής ειρήνης"
- β) Προσπαθώντας να εισάγουν στην εργασία όσο περισσότερους εργάτες μπορούν, χωρίς να έχουν ως βασικό στόχο την μεγιστοποίηση του εργατικού μισθού
- γ) Ως προασπιστές των συμφερόντων των εργατών
- δ) Ως υποστηρικτές της μεγιστοποίησης της παραγωγής

Λύση:

Τα εργατικά σωματεία προασπίζονται τα συμφέροντα των εργαζομένων. Προσπαθούν να επιτύχουν καλύτερους μισθούς, καλύτερες συνθήκες εργασίας γενι-

κότερα λειτουργούν ως τα "οχυρά" των εργαζομένων έναντι της ισχύος των εργοδοτών. Πάντως έχουν δεχτεί πολύ σκληρή κριτική και με σοβαρά επιχειρήματα για το ρόλο που είχαν στις παρατεταμένες περιόδους ύφεσης των δυτικών οικονομιών τις τελευταίες δεκαετίες. Επομένως σωστή είναι η απάντηση γ.

25. Ο χαρακτηρισμός ενός καταναλωτή ή μιας επιχείρησης ως ορθολογικής οικονομικής μονάδας σημαίνει:

- α) Ότι ο καταναλωτής και οι διοικούντες την επιχείρηση αποφασίζουν με βάση το κοινό συμφέρον
- β) Ότι οι αποφάσεις τους παίρνονται με βάση ορθολογικά κριτήρια μεγιστοποίησης κέρδους και χρησιμότητα και ελαχιστοποίησης ζημιάς και κόστους
- γ) Ότι πιθανότατα αποφασίζουν με βάση το μηδενισμό των οριακών μεγεθών που τους ενδιαφέρουν στην προσπάθειά τους να μεγιστοποιήσουν ή να ελαχιστοποιήσουν τα αντίστοιχα συνολικά μεγέθη
- δ) Οι απαντήσεις β και γ

Λύση:

Οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά και συνεπώς και οι καταναλωτές πρέπει να αποφασίζουν με κριτήρια μεγιστοποίησης των κερδών ή της χρησιμότητας τους και ελαχιστοποίησης του κόστους και των ζημιών τους. Αυτό επιτυγχάνεται με το μηδενισμό των αντίστοιχων οριακών μεγεθών. Επομένως σωστή είναι η απάντηση δ.

1.3 Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Σύμφωνα με τη νεοκλασική σχολή η Οικονομική επιστήμη έχει ως αντικείμενο:

- α) Τη μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όπως αυτή εκφράζεται στην προσπάθεια να ικανοποιηθούν απεριόριστες ανάγκες με περιορισμένα μέσα
- β) Την επιστημονική μελέτη της ιστορικής εξέλιξης και λειτουργίας των θεσμών και μηχανισμών που συντελούν στην οργάνωση της οικονομικής ζωής μιας κοινωνίας
- γ) Την ιστορική αναδρομή των θεσμών και λειτουργιών που διέπουν τις αγορές και τις επιδράσεις που είχαν στην οικονομική εξέλιξη
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Η μελέτη της συμπεριφοράς του ανθρώπου στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει το οικονομικό πρόβλημα αποτελεί το αντικείμενο της Οικονομικής επιστήμης.]

2. Οι οικονομικοί νόμοι πρέπει να διέπονται από τις παρακάτω αρχές:

- α) Γενικότητα
- β) Αφαίρεση
- γ) Γενικότητα και αφαίρεση
- δ) Τίποτα από τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Οι οικονομικοί νόμοι πρέπει να διατυπώνουν, κατά το δυνατόν, γενικές σχέσεις και ταυτόχρονα να επιδιώκουν να ερμηνεύουν μέρος της πραγματικότητας, αγνοώντας, εν μέρει, τις επιδράσεις άλλων παραμέτρων και μεταβλητών, εκτός αυτής που προσπαθούν να ερμηνεύσουν.]

3. Η χρησιμότητα της Πολιτικής Οικονομίας είναι κυρίως:

- α) Η δυνατότητα που μας παρέχει να επεμβαίνουμε στο οικονομικό σύστημα για να βελτιώνουμε τους όρους ζωής του ανθρώπου
- β) Η δυνατότητα που μας παρέχει να αποκτούμε θεωρητικές γνώσεις από τις οποίες μπορούμε να αντλήσουμε πολιτικά επιχειρήματα
- γ) Η δυνατότητα να προβλέψουμε με απόλυτη ακρίβεια τις επιπτώσεις από την εφαρμογή μιας οικονομικής πολιτικής
- δ) Η αξία που έχουν οι νόμοι της στην εφαρμογή άλλων επιστημών

[Υπόδειξη: Η γνώση της λειτουργίας των αγορών μας επιτρέπει να επεμβαίνουμε σε αυτές προσπαθώντας να τις κάνουμε περισσότερο παραγωγικές και αποτελεσματικές.]

4. Η σειρά με την οποία εμφανίστηκαν οι σχολές της οικονομικής σκέψης είναι:

- α) Κλασικοί – Νεοκλασικοί – Εμποριοκράτες – Φυσιοκράτες
- β) Φυσιοκράτες – Εμποριοκράτες – Κλασικοί – Νεοκλασικοί
- γ) Φυσιοκράτες – Κλασικοί – Εμποριοκράτες – Νεοκλασικοί
- δ) Εμποριοκράτες – Φυσιοκράτες – Κλασικοί – Νεοκλασικοί

[Υπόδειξη: Εμποριοκράτες 1500 μχ (ή μερκαντιστές), φυσιοκράτες 1700 μχ, κλασικοί 1770 μχ, νεοκλασικοί τέλη 19ου αιώνα και αρχές 20ου.]

5. Οι ανάγκες των ανθρώπων:

- α) Αυξάνονται
- β) Αυξάνονται και εξελίσσονται
- γ) Εξελίσσονται και υπόκεινται σε κορεσμό
- δ) Αυξάνονται, εξελίσσονται και υπόκεινται σε προσωρινό κορεσμό

[Υπόδειξη: Οι ανθρώπινες ανάγκες αυξάνονται και εξελίσσονται διαχρονικά, ενώ υπόκεινται σε προσωρινό κορεσμό.]

6. Η αύξηση των αναγκών οφείλεται:

- α) Στη μίμηση και στην τεχνολογία
- β) Στη συνήθεια και στη διαφήμιση
- γ) Στον υπερκαταναλωτικό χαρακτήρα των ανθρώπων
- δ) Στα α και β

[Υπόδειξη: Η μίμηση, η τεχνολογία, η συνήθεια και η διαφήμιση είναι οι παράγοντες που οδηγούν στην αύξηση των αναγκών του ανθρώπου.]

7. Τα αγαθά που μετά την πρώτη χρήση τους δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ξανά για τον ίδιο σκοπό, λόγω της μεταβολής της υλικής τους υπόστασης ή λόγω της απώλειας των ιδιοτήτων τους, ονομάζονται:

- α) Καταναλωτά
- β) Διαρκή
- γ) Κεφαλαιουχικά
- δ) Καταναλωτικά

[Υπόδειξη: Τα αγαθά που χάνουν την υλική τους υπόσταση και τις ιδιότητες τους μετά την πρώτη χρήση τους ονομάζονται καταναλωτά.]

8. Τα αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, τα βιβλία, τα ψυγεία και οι τηλεοράσεις ανήκουν στα:

- α) Καταναλωτά
- β) Διαρκή
- γ) Κεφαλαιουχικά
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Τα διαρκή αγαθά είναι αυτά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατ' επανάληψη χωρίς να χάσουν την υπόστασή τους, αν και φθείρονται με το χρόνο.]

9. Τα κεφαλαιουχικά αγαθά είναι αυτά που:

- α) Χρησιμοποιούνται συνεχώς για τον ίδιο σκοπό
- β) Χρησιμοποιούνται στη βιομηχανική παραγωγή
- γ) Χρησιμοποιούνται στην κατασκευή άλλων αγαθών
- δ) Υπόκεινται σε αποσβέσεις

[Υπόδειξη: Το βασικό χαρακτηριστικό των κεφαλαιουχικών αγαθών είναι ότι χρησιμοποιούνται στην παραγωγή άλλων αγαθών.]

10. Τα αγαθά που βρίσκονται ελεύθερα στη φύση (π.χ. νερό πηγής) ονομάζονται:

- α) "Ελεύθερα" και δεν αποτελούν αντικείμενο της Οικονομικής επιστήμης
- β) "Ελεύθερα" και αποτελούν αντικείμενο της Οικονομικής επιστήμης
- γ) "Οικονομικά" και δεν αποτελούν αντικείμενο της Οικονομικής επιστήμης
- δ) "Οικονομικά" και αποτελούν αντικείμενο της Οικονομικής επιστήμης

[Υπόδειξη: Τα "ελεύθερα" αγαθά είναι όσα μπορεί να καταναλώσει ο άνθρωπος χωρίς να πρέπει να προηγηθεί κάποια παραγωγική διαδικασία ή να πληρώσει αντίτιμο και δεν αποτελούν αντικείμενο μελέτης της Οικονομικής επιστήμης.]

11. Το εμπόριο κατά τη γνώμη σας:

- α) Δεν αποτελεί τμήμα της παραγωγικής διαδικασίας γιατί είναι απλά μεσολάβηση ανάμεσα σε παραγωγούς και καταναλωτές
- β) Είναι οπωσδήποτε τμήμα της παραγωγικής διαδικασίας, αφού στις σύγχρονες οικονομίες είναι αδύνατη η κατανάλωση χωρίς τη μεσολάβηση των εμπόρων
- γ) Είναι τμήμα της παραγωγικής διαδικασίας όταν η απόσταση μεταξύ των τόπων παραγωγής και κατανάλωσης είναι τέτοια που επιβάλλει την παρεμβολή του εμπόρου μεσολαβητή για να φτάσει το αγαθό στον καταναλωτή
- δ) Δεν αποτελεί τμήμα της παραγωγικής διαδικασίας γιατί ο καταναλωτής μπορεί να μεταβεί από μόνος του στον τόπο παραγωγής, όσο μακριά και αν είναι, αποφεύγοντας την πρόσθετη επιβάρυνση από τον έμπορο

[Υπόδειξη: Όταν οι αποστάσεις μεταξύ των τόπων παραγωγής και κατανάλωσης είναι τέτοιες που καθιστούν τη μετάβαση του καταναλωτή αδύνατη ή ασύμφορη οικονομικά, τότε το εμπόριο αποτελεί τμήμα της παραγωγικής διαδικασίας υπό την ευρεία έννοια.]

12. Το βασικό χαρακτηριστικό στοιχείο που μετατρέπει την καταβολή προσπάθειας σε εργασία είναι:

- α) Η ικανοποίηση μιας ανάγκης του ατόμου που καταβάλλει την προσπάθεια
- β) Η ενσυνείδητη προσπάθεια δημιουργίας οικονομικών αγαθών
- γ) Η παράλληλη χρησιμοποίηση και άλλων παραγωγικών συντελεστών εκτός της εργασίας
- δ) Η ένταση και η διάρκεια της προσπάθειας που καταβάλλεται

[Υπόδειξη: Η καταβολή προσπάθειας μπορεί να χαρακτηριστεί ως εργασία όταν πρόκειται για ενσυνείδητη προσπάθεια δημιουργίας αγαθών.]

13. Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου αφορά:

- α) Τον πληθυσμό μιας χώρας και συνεπώς το εργατικό δυναμικό της
- β) Το σύνολο της μόρφωσης και της εμπειρίας των ατόμων, όταν αφορούν άμεσα την παραγωγική διαδικασία στην οποία εργάζονται
- γ) Το σύνολο των γνώσεων και των ικανοτήτων που αποκτούν τα άτομα με τη μόρφωση και την εμπειρία, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία
- δ) Την επιχειρηματικότητα, δηλαδή την ικανότητα των ατόμων να συνδυάζουν τους παραγωγικούς συντελεστές, με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτυγχάνουν αποδοτικότερη παραγωγική διαδικασία

[Υπόδειξη: Η μόρφωση και η εμπειρία όταν μεταφράζονται σε γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες παραγωγής μπορούν να αποτελέσουν ανθρώπινο κεφάλαιο.]

14. Η στενότητα του κεφαλαίου οφείλεται:

- α) Στην έλλειψη χρηματοδότησης των επενδύσεων
- β) Στην έλλειψη προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης, ώστε να εξελιχθεί η τεχνολογία και κατά συνέπεια να γίνει αποδοτικότερη η παραγωγή
- γ) Στην στενότητα των άλλων παραγωγικών συντελεστών
- δ) Στην άνιση κατανομή των παραγωγικών πόρων, που δεν επιτρέπει στην οικονομία να λειτουργεί με "άριστο" τρόπο

[Υπόδειξη: Το κεφάλαιο είναι το σύνολο των κεφαλαιουχικών αγαθών και συνεπώς παράγεται με τη συμμετοχή των άλλων παραγωγικών συντελεστών, η στενότητα των οποίων δημιουργεί πρόβλημα στενότητας και στο κεφάλαιο.]

15. Ως επιχειρηματικότητα νοείται:

- α) Απλά και μόνο η κατοχή χρηματικού κεφαλαίου
- β) Η ικανότητα διοίκησης μιας μεγάλης εταιρείας
- γ) Η ικανότητα συνδυασμού των παραγωγικών συντελεστών
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Επιχειρηματικότητα είναι η ικανότητα των ανθρώπων να συνδυάζουν τους παραγωγικούς συντελεστές για να βελτιώνουν την αποδοτικότητα της παραγωγής.]

16. Το οικονομικό πρόβλημα μπορεί να αμβλυνθεί με:

- α) Αύξηση των συντελεστών παραγωγής και κυρίως του κεφαλαίου
- β) Πλήρη απασχόληση των συντελεστών που διαθέτει η οικονομία
- γ) Αποδοτικότερη χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Η αύξηση της παραγωγής, που θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος, μπορεί να επιτευχθεί με τρεις τρόπους που είναι η αύξηση, η πλήρης απασχόληση και η πιο αποδοτική χρησιμοποίηση των παραγωγικών συντελεστών.]

17. Σύμφωνα με την Οικονομική επιστήμη ως καταμερισμός των έργων ορίζεται:

- α) Το φαινόμενο, σύμφωνα με το οποίο κάθε άτομο, ενώ καταναλώνει πλήθος αγαθών, συμμετέχει στην παραγωγή ενός, ή λίγων, μόνο από αυτά
- β) Το φαινόμενο, σύμφωνα με το οποίο οι επιχειρήσεις αναλαμβάνουν να παράγουν συγκεκριμένα προϊόντα, όπως τους το επιβάλλει η Κυβέρνηση
- γ) Ο κατακερματισμός της παραγωγής σε στάδια όπου τα άτομα μπορούν να συμμετέχουν, ανεξάρτητα από τις γνώσεις και τις παραγωγικές τους δεξιότητες
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Καταμερισμός των έργων σημαίνει συμμετοχή των ατόμων σε συγκεκριμένα παραγωγικά στάδια, ανάλογα με τις ικανότητες τους.]

18. Βασικό πλεονέκτημα του καταμερισμού των έργων είναι:

- α) Η αύξηση της ποσότητας προϊόντων που παράγονται με τη χρήση συγκεκριμένης ποσότητας εργασίας
- β) Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας
- γ) Η μείωση της ποσότητας εργασίας που χρειάζεται για την παραγωγή συγκεκριμένης ποσότητας προϊόντων
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Όλες οι παραπάνω προτάσεις αφορούν την παραγωγικότητα της εργασίας και αποτελούν διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να διατυπωθεί η σωστή πρόταση]

19. Το κυριότερο μειονέκτημα του καταμερισμού των έργων είναι:

- α) Η μετατροπή της εργασίας σε μονότονη αναγκαστική ρουτίνα
- β) Ο αποκλεισμός του εργαζόμενου από την εκπαίδευση σε άλλους τομείς της παραγωγής, με αποτέλεσμα να θεωρείται ουσιαστικά ανειδίκευτος για άλλους παραγωγικούς τομείς
- γ) Οι απαντήσεις α και β
- δ) Τίποτα από τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Ο κίνδυνος μετατροπής της εργασίας σε μια ανιαρή διαδικασία και η στέρηση από τον εργαζόμενο γνώσεων από άλλους παραγωγικούς τομείς είναι τα μεγαλύτερα μειονεκτήματα του καταμερισμού των έργων.]

20. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη καταμερισμού των έργων είναι:

- α) Η ύπαρξη κεντρικής εξουσίας που να επιμερίζει την παραγωγική δραστηριότητα
- β) Η δυνατότητα ανταλλαγής αγαθών ανάμεσα στα άτομα
- γ) Η ανυπαρξία ισχυρών μονοπωλίων στην αγορά
- δ) Η αυστηρή εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού με βάση τις επιταγές της αρχής προγραμματισμού της οικονομίας

[Υπόδειξη: Η ύπαρξη εμπορικών ανταλλαγών είναι απαραίτητη, ώστε να μπορέσει να υπάρξει καταμερισμός έργων και κατά συνέπεια εξειδίκευση στην παραγωγική διαδικασία.]

21. Η εξειδίκευση σε μια εργασία, σύμφωνα με τον Adam Smith, συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας διότι:

- α) Το άτομο απασχολείται σε τομείς όπου είναι πιο αποδοτικό
- β) Το άτομο αναπτύσσει τις ικανότητες του ακόμα περισσότερο όταν απασχολείται σε μια συγκεκριμένη εργασία
- γ) Δεν χάνεται χρόνος στις μετακινήσεις του εργαζομένου, αφού αν κάνει συνεχώς την ίδια δουλειά, λογικά αυτή θα περιορίζεται γεωγραφικά σε ένα συγκεκριμένο τόπο
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Η εξειδίκευση προσανατολίζει το άτομο σε τομείς όπου αποδίδει καλύτερα, αναπτύσσει ακόμα περισσότερο τις ήδη υπάρχουσες ικανότητες του εργαζομένου και περιορίζει την εργασία σε έναν τόπο με αποτέλεσμα να συμβάλλει στη μείωση του χρόνου των απαραίτητων (για την εκτέλεση της εργασίας) μετακινήσεων.]

22. Στις σύγχρονες οικονομίες οι βασικές οικονομικές μονάδες είναι:

- α) Οι επιχειρήσεις
- β) Οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά
- γ) Οι επιχειρήσεις και το Κράτος
- δ) Οι επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και το Κράτος

[Υπόδειξη: Οι επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά αλλά και το Κράτος αποτελούν στις σημερινές οικονομίες τις μονάδες του οικονομικού συστήματος.]

23. Οι επιχειρήσεις ... παραγωγικούς συντελεστές, τους χρησιμοποιούν στην παραγωγική διαδικασία ως ... , ενώ τα νοικοκυριά ... παραγωγικούς συντελεστές και ... τα προϊόντα που προσφέρονται στην αγορά.

- α) Προσφέρουν – εισροές – αγοράζουν – πωλούν
- β) Προσφέρουν – εκροές – προσφέρουν – αγοράζουν

γ) Αγοράζουν – εισροές – προσφέρουν – αγοράζουν

δ) Αγοράζουν – εκροές – προσφέρουν – πωλούν

[Υπόδειξη: Οι επιχειρήσεις αγοράζουν παραγωγικούς συντελεστές τους οποίους χρησιμοποιούν για την παραγωγή προϊόντων. Τα νοικοκυριά προσφέρουν εργασία και με την αμοιβή, που αποκομίζουν, αγοράζουν τα προϊόντα που προσφέρουν οι επιχειρήσεις στην αγορά.]

24. Η έννοια της αγοράς:

α) Έχει στενά γεωγραφικά πλαίσια

β) Δεν περιορίζεται γεωγραφικά και περιλαμβάνει όλους τους δυνατούς τρόπους με τους οποίους πραγματοποιείται η αγοραπωλησία των αγαθών

γ) Δεν περιλαμβάνει τις σύγχρονες μορφές αγοραπωλησιών, όπως αυτή μέσα από το διαδίκτυο γιατί δεν είναι ασφαλείς οι συναλλαγές

δ) Δεν περιορίζεται γεωγραφικά, αλλά περιλαμβάνει μόνο τα υλικά αγαθά για τα οποία η συναλλαγή είναι ασφαλής

[Υπόδειξη: Η αγορά ως έννοια περιλαμβάνει όλους τους πιθανούς τρόπους συναλλαγών και δεν περιορίζεται σε στενά γεωγραφικά πλαίσια.]

25. Τα βασικά ερωτήματα τα οποία προσδιορίζουν και τις βασικές λειτουργίες του οικονομικού συστήματος είναι:

α) Τι θα παραχθεί, πως θα παραχθεί και πόσο θα αποτιμηθεί

β) Τι θα παραχθεί, πως θα παραχθεί και πως θα διανεμηθεί

γ) Τι θα παραχθεί, πως θα παραχθεί, πως θα αποτιμηθεί και πως θα διανεμηθεί

δ) Τι θα παραχθεί, πως θα παραχθεί, πως θα διανεμηθεί και πως θα κατανεμηθεί η χρήση των παραγωγικών πόρων ανάμεσα στο παρόν και στο μέλλον

[Υπόδειξη: Τα 4 βασικά ερωτήματα στα οποία οφείλουμε να δίνουμε απαντήσεις είναι το τι θα παράγουμε, πως θα το παράγουμε, πως θα το μοιράσουμε και πως θα κατανείμουμε τη χρήση των παραγωγικών πόρων ανάμεσα στη σημερινή γενεά και στις επόμενες.]

26. Ο στόχος των νοικοκυριών είναι η μεγιστοποίηση ... και των επιχειρήσεων η μεγιστοποίηση ...

α) Της ευημερίας τους – των κερδών τους

β) Των κερδών τους – των κερδών τους

γ) Των κερδών τους – της ευημερίας τους

δ) Της ευημερίας τους – της ευημερίας τους

[Υπόδειξη: Τα νοικοκυριά επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν την ευημερία τους και οι επιχειρήσεις να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους.]

27. Οι σύγχρονες κοινωνίες και συνεπώς οι δημόσιοι φορείς που αναλαμβάνουν τη διαχείριση των προβλημάτων τους, θέτουν ως θεμελιώδεις στόχους:

- α) Την επίτευξη πλήρους απασχόλησης και την άριστη κατανομή των πόρων
- β) Τη δίκαιη διανομή του εισοδήματος και την επίτευξη ικανοποιητικού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης
- γ) Την ισχυροποίηση του κρατικού καθεστώτος, ώστε να μπορεί να ασκεί την πολιτική του αποτελεσματικότερα
- δ) Απαντήσεις α και β

[Υπόδειξη: Η πλήρης απασχόληση, η άριστη κατανομή των πόρων, η δίκαιη διανομή του εισοδήματος και η οικονομική ανάπτυξη αποτελούν τους βασικότερους στόχους των σύγχρονων κοινωνιών.]

28. Όταν ο μηχανισμός των τιμών κατευθύνει παραγωγικούς πόρους στην παραγωγή κάποιων αγαθών, αλλά όχι με την κατάλληλη ποσότητα με συνέπεια να παράγονται λιγότερα από ό,τι θα έπρεπε, τότε αυτά τα αγαθά χαρακτηρίζονται:

- α) Ιδιωτικά
- β) Δημόσια
- γ) Ημιδημόσια
- δ) Τίποτα από τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Αγαθά όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική ασφάλιση και η υγεία, που παράγονται τόσο από ιδιωτικούς όσο και από δημόσιους φορείς, χαρακτηρίζονται ως ημιδημόσια.]

29. Διανομή του εισοδήματος αποκλειστικά με βάση το μηχανισμό της αγοράς σημαίνει ότι κάθε άτομο θα έχει εισόδημα ίσο με το γινόμενο της ποσότητας των παραγωγικών συντελεστών που προσφέρει επί την τιμή των παραγωγικών συντελεστών στην αντίστοιχη αγορά. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αδικίες διότι:

- α) Η διανομή θα εξαρτάται από τον πλούτο που ήδη κατέχουν τα άτομα
- β) Τα άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν και δεν κατέχουν άλλους παραγωγικούς συντελεστές δεν θα έχουν κανένα εισόδημα
- γ) Τα άτομα με περισσότερες γνώσεις και ικανότητες θα αμείβονται περισσότερο
- δ) Οι απαντήσεις α και β

[Υπόδειξη: Ο συσσωρευμένος πλούτος των ατόμων και η αδυναμία για εργασία αποτελούν παράγοντες που θα δημιουργούν αδικίες στην διανομή του πλούτου αποκλειστικά μέσα από το μηχανισμό της αγοράς.]

30. Οι κανονισμοί εργασίας ανήκουν στα ... μέτρα παρέμβασης του Κράτους στην οικονομία, οι αγροτικές μεταρρυθμίσεις στα ... , η επιβολή δασμών στα ...

- α) Θεσμικά – άμεσου ελέγχου – νομισματικά
- β) Άμεσου ελέγχου – θεσμικά – εξωτερικής οικονομικής πολιτικής
- γ) Άμεσου ελέγχου – θεσμικά – δημοσιονομικά
- δ) Θεσμικά – θεσμικά – εξωτερικής οικονομικής πολιτικής

[Υπόδειξη: Οι κανονισμοί εργασίας ανήκουν στα μέτρα άμεσου ελέγχου, οι αγροτικές μεταρρυθμίσεις στα θεσμικά και οι δασμοί στα μέτρα εξωτερικής οικονομικής πολιτικής (εμπορικής πολιτικής στη συγκεκριμένη περίπτωση).]

31. Η διαφορετικότητα του μηχανισμού λήψης αποφάσεων στους δημόσιους φορείς σε σχέση με τους ιδιωτικούς έγκειται στο γεγονός ότι:

- α) Στον ιδιωτικό τομέα οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση το μηχανισμό των τιμών
- β) Στους δημόσιους φορείς οι επιθυμίες κάθε ατόμου δεν σταθμίζονται με βάση το εισόδημα του
- γ) Στους δημόσιους φορείς οι νόμοι της αγοράς δεν έχουν καθοριστική συμμετοχή στη διαμόρφωση των αποφάσεων
- δ) Όλα τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Οι δημόσιοι φορείς δεν έχουν ως στόχο τους τη μεγιστοποίηση του κέρδους αλλά τη μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας. Συνεπώς δεν έχουν τα ίδια κριτήρια με τους ιδιωτικούς φορείς στη λήψη των αποφάσεων.]

32. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων ή καμπύλη μετασχηματισμού δείχνει:

- α) Ποιες ποσότητες αγαθών μπορεί να παράγει μια οικονομία, ανεξάρτητα από την τεχνολογία παραγωγής που χρησιμοποιείται
- β) Ποιοι είναι οι συνδυασμοί μέγιστων δυνατών ποσοτήτων που μπορεί να παράγει μια οικονομία δύο αγαθών, με δεδομένη τεχνολογία και χρησιμοποιώντας πλήρως τους παραγωγικούς συντελεστές που κατέχει
- γ) Ποια αγαθά παράγονται και σε ποιες ποσότητες με τη χρησιμοποίηση δεδομένης τεχνολογίας
- δ) Την επίδραση που έχει η τεχνολογία στην παραγωγή αγαθών ανεξάρτητα από το αν οι παραγωγικοί συντελεστές χρησιμοποιούνται πλήρως

[Υπόδειξη: Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων δείχνει τις μέγιστες ποσότητες από δύο αγαθά που μπορεί να παράγει η οικονομία, με δεδομένη τεχνολογία και υπό την προϋπόθεση ότι οι συντελεστές παραγωγής είναι πλήρως απασχολούμενοι, στην παραγωγή των δύο αγαθών]

33. Ο νόμος του αυξανόμενου κόστους αναφέρεται στο γεγονός ότι:

- α) Το ανά μονάδα κόστος στην παραγωγή είναι αυξανόμενο
- β) Το εναλλακτικό κόστος για όλα τα αγαθά είναι αυξανόμενο, όσο αυξάνεται η ποσότητα παραγωγής των αγαθών
- γ) Το εναλλακτικό κόστος για τα περισσότερα αγαθά είναι αυξανόμενο, όσο αυξάνεται η ποσότητα παραγωγής του αγαθού που μας ενδιαφέρει να μετρήσουμε το κόστος ευκαιρίας του
- δ) Το ανά μονάδα κόστος παραγωγής είναι αυξανόμενο όταν οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι οι πιο κατάλληλοι για την παραγωγή του συγκεκριμένου αγαθού

[Υπόδειξη: Το κόστος ευκαιρίας είναι **συνήθως** αυξανόμενο, δηλαδή αυξάνεται όσο μεγαλύτερη ποσότητα από το αγαθό παράγεται. Η σχέση αυτή φαίνεται από την κοίλη, ως προς τους άξονες, καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων. Υπάρχουν, όμως, συνδυασμοί αγαθών που δεν υπακούν σε αυτόν το νόμο, για τα οποία η ΚΠΔ είναι κυρτή.]

Έστω ότι έχουμε δύο μικρές οικονομίες Φ και Ζ, που μπορούν να παράγουν μόνο τα αγαθά Χ και Υ. Οι ποσότητες που μπορούν να παραχθούν από τις δύο οικονομίες με τους συγκεκριμένους παραγωγικούς συντελεστές που διαθέτουν, καταγράφονται στους παρακάτω πίνακες. Με βάση τα στοιχεία των πινάκων να απαντήσετε στις ερωτήσεις 34 – 43:

	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Φ	
	Χ	Υ
Α	0	60
Β	10	40
Γ	20	20
Δ	30	0

	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Ζ	
	Χ	Υ
Α	0	60
Β	10	50
Γ	20	30
Δ	30	0

34. Το κόστος ευκαιρίας του Χ από το σημείο Β στο σημείο Γ και από το σημείο Γ στο σημείο Δ της οικονομίας Φ είναι:

- α) 2 και 2
- β) 1/2 και 1/2
- γ) 2 και 1/2
- δ) 1/2 και 2

[Υπόδειξη: Στην οικονομία της Φ έχουμε $KE_{X,(B\Gamma)} = \Delta Y / \Delta X = (40 - 20) / (20 - 10) = 20 / 10 = 2$ και αντίστοιχα $KE_{X,(ΓΔ)} = (20 - 0) / (30 - 20) = 2$. Μια κρίσιμη παρατήρηση είναι ότι στον υπολογισμό του κόστους ευκαιρίας δεν λαμβάνουμε υπ' όψη μας το πρόσημο των μεταβολών των ποσοτήτων.]

35. Το κόστος ευκαιρίας του Y από το Γ στο Β και από το Δ στο Γ για την οικονομία της Φ είναι:

- α) 2 και 2
- β) 1/2 και 1/2
- γ) 2 και 1/2
- δ) 1/2 και 2

[Υπόδειξη: Για το Y στην οικονομία της Φ έχουμε $ΚΕ_{Y,(ΓΒ)} = \Delta X / \Delta Y = (20-10)/(40-20) = 1/2$ και αντίστοιχα $ΚΕ_{Y,(ΔΓ)} = (30-20)/(20-0) = 1/2$.]

36. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων της Φ είναι ... και για αυτόν το λόγο το κόστος ευκαιρίας για το X είναι ... όσο αυξάνεται η παραγόμενη ποσότητα του X:

- α) Κυρτή ως προς τους άξονες – αυξανόμενο
- β) Κυρτή ως προς τους άξονες – μειούμενο
- γ) Ευθεία – σταθερό
- δ) Κοίλη ως προς τους άξονες – αυξανόμενο

[Υπόδειξη: Όταν το κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό σε όλα τα σημεία μιας ΚΠΔ, όπως στη συγκεκριμένη, τότε αυτή είναι ευθεία.]

37. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων περιγράφεται στην οικονομία Φ από τον τύπο:

- α) $Y = 60 - 2 \cdot X$
- β) $X = 30 - 1/2 \cdot Y$
- γ) Απαντήσεις α και β
- δ) Κανένα από τα παραπάνω

[Υπόδειξη: Αφού η ΚΠΔ έχει ευθεία μορφή $Y = \alpha X + \beta$ μπορούμε να υπολογίσουμε τον ακριβή αλγεβρικό της τύπο με βάση δύο σημεία της (βλέπε εφαρμογή 6), έστω τα Β και Γ. Παίρνουμε $40 = 10\alpha + \beta$ και $20 = 20\alpha + \beta$. Από τη λύση του συστήματος προκύπτει $\alpha = -2$ και $\beta = 60$. Τελικά $Y = -2X + 60$ ή $X = 30 - Y/2$.]

38. Το κόστος ευκαιρίας του X από το Β στο Γ και από το Γ στο Δ στην οικονομία της Ζ είναι:

- α) 2 και 3
- β) 2 και 1/3
- γ) 1/2 και 3
- δ) 1/2 και 1/3

[Υπόδειξη: $KE_{X,(B\Gamma)} = \Delta Y / \Delta X = (50-30)/(20-10) = 2$ και $KE_{X,(\Gamma\Delta)} = \Delta Y / \Delta X = (30-0)/(30-20) = 3$]

39. Το κόστος ευκαιρίας του Y από το Γ στο Β και από το Δ στο Γ στην οικονομία Z είναι:

- α) 2 και 3
- β) 2 και 1/3
- γ) 1/2 και 3
- δ) 1/2 και 1/3

[Υπόδειξη: $KE_{Y,(\Gamma B)} = \Delta X / \Delta Y = 10/20 = 1/2$ και $KE_{Y,(\Delta \Gamma)} = \Delta X / \Delta Y = 10/30 = 1/3$]

40. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας Z είναι ... και για αυτό το λόγο το κόστος ευκαιρίας του X είναι ... όσο αυξάνεται η ποσότητα του X:

- α) Κυρτή ως προς τους άξονες – αυξανόμενο
- β) Κυρτή ως προς τους άξονες – μειούμενο
- γ) Ευθεία – σταθερό
- δ) Κοίλη ως προς τους άξονες – αυξανόμενο

[Υπόδειξη: Σύμφωνα με το νόμο του αυξανόμενου κόστους, που σε αυτήν την περίπτωση παρατηρούμε ότι ισχύει (αφού το κόστος ευκαιρίας του X αυξάνεται όσο αυξάνεται η ποσότητα του), η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων πρέπει να είναι κοίλη ως προς τους άξονες.]

41. Αν η οικονομία Φ παράγει συνδυασμό $(X, Y) = (10, 30)$ αυτός είναι:

- α) Ανέφικτος
- β) Άριστος
- γ) Εφικτός αλλά όχι άριστος
- δ) Εφικτός

[Υπόδειξη: Η οικονομία παράγει σε συνδυασμό που βρίσκεται αριστερά της ΚΠΔ, οπότε παράγει έναν εφικτό συνδυασμό αλλά όχι και άριστο. Αυτό σημαίνει ότι θα μπορούσε να παράγει περισσότερο από το ένα ή και από τα δύο αγαθά, αν χρησιμοποιούσε πλήρως τους παραγωγικούς συντελεστές που διαθέτει.]

42. Εφ' όσον υπάρχει δυνατότητα διεθνών ανταλλαγών, ο συνδυασμός παραγωγής για την Φ όπου $(X, Y) = (10, 40)$, σε σχέση με τον αντίστοιχο της Z όπου $(X, Y) = (10, 50)$, χαρακτηρίζεται ως:

- α) Περισσότερο αποτελεσματικός
- β) Λιγότερο αποτελεσματικός, αφού παράγεται λιγότερο Y
- γ) Το ίδιο αποτελεσματικός αφού βρίσκονται και οι δύο επάνω στις αντίστοιχες καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων

- δ) Το ίδιο αναποτελεσματικός γιατί και οι δύο χώρες διαθέτουν αναξιοποίητους συντελεστές παραγωγής

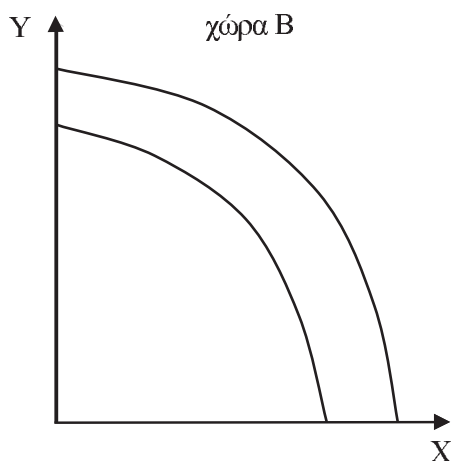
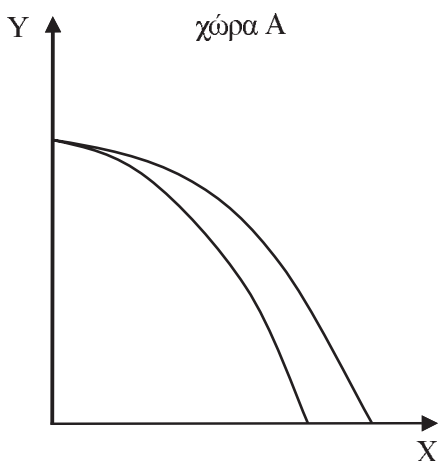
[Υπόδειξη: Οι δύο συνδυασμοί βρίσκονται επάνω στις αντίστοιχες ΚΠΔ, συνεπώς είναι και ο δύο άριστοι. Η θεωρία του συγκριτικού πλεονεκτήματος, μπορεί να διαφοροποιήσει τα επίπεδα παραγωγής στις δύο χώρες αλλά σε μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει να έχουμε στοιχεία για τις σχετικές τιμές των δύο αγαθών, τους μισθούς κτλ.]

43. Αν η Φ θέλει, χρησιμοποιώντας την ίδια τεχνολογία και μεταβάλλοντας μόνο την εργασία που χρησιμοποιεί, να παράγει συνδυασμό $(X, Y) = (10, 60)$, που με τις παρούσες συνθήκες είναι ανέφικτος, τότε θα πρέπει:

- α) Να χρησιμοποιήσει όλους τους ανέργους που πιθανόν έχει
- β) Να χρησιμοποιήσει όλους τους παραγωγικούς συντελεστές που κατέχει στο μέγιστο βαθμό
- γ) Να κάνει "εισαγωγή" εργασίας από το εξωτερικό και μάλιστα τέτοιου μεγέθους, όσο της επιτρέπουν οι αχρησιμοποίητοι παραγωγικοί συντελεστές που κατέχει
- δ) Δεν μπορεί να το επιτύχει

[Υπόδειξη: Η επίτευξη στο μέλλον παραγωγικών συνδυασμών, που στο παρόν είναι ανέφικτοι και εφ' όσον η τεχνολογία μείνει η ίδια, μπορεί να επιτευχθεί με αύξηση των παραγωγικών συντελεστών που κατέχει η οικονομία, για παράδειγμα με εισροή εργασίας από το εξωτερικό.]

44. Έστω δύο οικονομίες Α και Β που οι καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων τους (ΚΠΔ) αποτυπώνονται στα παρακάτω διαγράμματα. Υποθέτουμε ότι η μεταβολή των ΚΠΔ οφείλεται μόνο σε μεταβολή της τεχνολογίας. Η πιο σωστή πρόταση για να περιγράψει τα δύο διαγράμματα είναι:

- α) Η τεχνολογία βελτιώθηκε στη χώρα Α μόνο για την παραγωγή του αγαθού Υ
- β) Η τεχνολογία βελτιώθηκε στη χώρα Α μόνο για την παραγωγή του αγαθού Χ
- γ) Η τεχνολογία βελτιώθηκε στη χώρα Β στην παραγωγή και των δύο αγαθών
- δ) Απαντήσεις β και γ

[Υπόδειξη: Η ΚΠΔ της Α μετακινείται δεξιότερα μόνο για το αγαθό Χ, ενώ η ΚΠΔ της Β μετακινείται δεξιότερα και για τα δύο αγαθά.]

- 45. Με βάση τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα και γνωρίζοντας ότι το κόστος ευκαιρίας του Χ είναι 2, η παραγωγή του αγαθού Υ που λείπει είναι:**

	Χ	Υ
Α	10	50
Β	20	

- α) 20
- β) 30
- γ) 35
- δ) 40

[Υπόδειξη: Αφού το κόστος ευκαιρίας του Χ μετρημένο σε ποσότητες του Υ είναι 2, με βάση τις ποσότητες του πίνακα έχουμε $KE_{X,(AB)} = \Delta Y / \Delta X = (50 - Y_B) / (20 - 10) = 2 \Rightarrow Y_B = 30$.]

1.4 Θέματα προηγούμενων διαγωνισμών

- 1. Χρησιμοποιώντας την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μπορούμε να παρουσιάσουμε την οικονομική ανάπτυξη ως (6/4/2002 - ΘΕΜΑ 69):**

- α) Μια μετακίνηση κατά μήκος της καμπύλης
- β) Μια μετατόπιση της καμπύλης προς τα δεξιά
- γ) Μια μετατόπιση της καμπύλης προς τα αριστερά
- δ) Μετακίνηση από ένα σημείο αριστερά της καμπύλης σε ένα σημείο επάνω σε αυτήν

[Υπόδειξη: Η οικονομική ανάπτυξη σημαίνει ότι η οικονομία αποκτά και αξιοποιεί μεγαλύτερες οικονομικές δυνατότητες και συνεπώς ολόκληρη η ΚΠΔ μετακινείται προς τα δεξιά.]

- 2. Δημόσιο αγαθό είναι εκείνο (6/4/2002 – ΘΕΜΑ 75):**

- α) Που δύναται να παραχθεί με μηδενικό κόστος
- β) Που παράγεται από το δημόσιο τομέα

ΘΕΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Ο συγκεκριμένος οδηγός επιτυχίας έχει σκοπό να καλύψει το σύνολο της ύλης που ζητείται στις γραπτές εξετάσεις του ΑΣΕΠ για την κατηγορία ΠΕ. Το βιβλίο αναπτύσσει θέματα τα οποία έχουν αναλυθεί σε βάθος και θέματα πολλαπλής επιλογής, με υποδείξεις στο σύνολό τους. Πιστεύουμε ότι έτσι ο υποψήφιος θα εμπεδώσει με τον καλύτερο τρόπο την ύλη ώστε να επιτύχει στις συγκεκριμένες εξετάσεις του ΑΣΕΠ.

Ο συγγραφέας:

Ο **Παναγιώτης Σ. Βεργούρος** είναι καθηγητής Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε Δημόσιο Ενιαίο Λύκειο. Είναι πτυχιούχος του τμήματος "Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών" του Οικονομικού Πανεπιστημίου της Αθήνας και έχει αναπτύξει πλούσια διδακτική δράση, αφού εργάστηκε επί σειρά ετών ως καθηγητής Μέσης εκπαίδευσης στον ιδιωτικό τομέα και ως καθηγητής σε φροντιστηριακά τμήματα πανεπιστημιακού επιπέδου και σε κέντρα ελευθέρων σπουδών. Επιπλέον έχει αναπτύξει σημαντική δραστηριότητα συμμετέχοντας σε μαθηματική και στατιστική επεξεργασία διδακτορικών διατριβών της οικονομικής επιστήμης.

Επισκεφθείτε μας στο Internet:
<http://www.klidarithmos.gr>

ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

ISBN 960-209-919-4

9 789602 099193